Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi
Third Sector Social Economic Review
54(2) 2019 828-840
doi: 10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.19.05.1103

Araştırma Makalesi

Sığınmacı ve Göçmen Öğrencilerde Sosyal Dışlanma Ve Çeteleşme

Social Exclusion And Gangs in Asylum Seeker And Immigrant Students

Ali Fuat ERSOY	Nilay TURAN
Prof. Dr. Karabük Üniversitesi, İİBF Sosyal Hizmet Bölümü alifuatersoy@karabuk.edu.tr https://orcid.org/0000-0001-7665-6741	Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi nilayturan14@gmail.com https://orcid.org/0000-0002-6129-6138

Makale Gönderme Tarihi	Revizyon Tarihi	Kabul Tarihi
24.02.2019	06.05.2019	21.05.2019

Öz

Bu araştırma, sığınmacı ve göçmen öğrencilerin yaşadıkları ya da yaşamaları muhtemel olan sosyal dışlanma ve çeteleşme sorununu ortaya koymak ve sorunu okul sosyal hizmeti kapsamında değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, Karabük Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SGDD)'den yararlanan 7-20 yaş aralığında Türkiye'de öğrenim gören ya da bir dönem görmüş olan 16 öğrenci araştırma örneklemine alınmıştır. Öğrencilerle yüz yüze görüşme yapılarak araştırma verileri toplanmıştır. Araştırmada öğrencilerin okullarda yaşadıkları sosyal dışlanma ve çeteleşme olguları analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, sığınmacı ve göçmen öğrencilerin okullarda öğretmenleri tarafından ayrımcı tutumlara maruz kaldıkları, akademik başarı konusunda desteklenmedikleri, görmezden gelindikleri, arkadaşları tarafından ise etiketleyici ve yargılayıcı tavırlarla karşılandıkları tespit edilmiştir. Bu sonuçların sığınmacı göçmen öğrencileri devamsızlık yapmaya, akademik başarıya duyarsız olmaya ittiği görülmüştür. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin sorunları çözmede okullarda rehberlik servislerinin yetersiz kaldığı, uyuma yönelik faaliyetlerin yürütülmediği, çocukların rehberlik servisinden ve okullarda yer alan psikolojik danışmanların varlığından haberdar olmadığı gözlenmiştir. Sorunların çözümüne yönelik sığınmacı ve göçmen öğrencilerle ilgili farkındalık yaratılmalı sadece sorunu yaşayan sığınmacı ve göçmen çocuklar değil, okuldaki personel, öğrenciler ve veliler de bilgilendirilmelidir. Uyum programları ve sorunların çözümüne yönelik yollar izlenerek okullarda bulunan rehberlik servisleri farklı meslek elemanlarınca (sosyal çalışmacı, psikolog) desteklenmeli ve okul sosyal hizmeti birimleri oluşturulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Sığınmacı, göçmen, öğrenci, sosyal dışlanma, çeteleşme.*

Abstract

This study was carried out with the aim of revealing the problem of social exclusion and mobbing which is likely to live or live in asylum seekers and immigrant students and to evaluate the problem within the scope of school social services. For this purpose, Karabük Association for Solidarity with Asylum Seekers and Migrants (ASAM) to take advantage of studying in Turkey in the 7-20 age range, or who has seen a period of 16 students were taken to study sample. Research data were collected by face to face interviews with the students. In the study, social exclusion and

Önerilen Atıf /Suggested Citation
Ersoy, A. F. , Turan, N. 2019 Sığınmacı ve Göçmen Öğrencilerde Sosyal Dışlanma Ve Çeteleşme, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(2), 828-840

mobbing cases of students in schools were analyzed. According to the results obtained from the research, it was determined that asylum seekers and immigrant students were exposed to discriminatory attitudes by their teachers in schools, they were not supported for academic achievement, they were ignored and they were met by their friends with labeling and judgmental attitudes. These results showed that the asylum-seeker immigrant students were absent and to be insensitive to academic achievement. According to the findings, it was observed that the guidance services were insufficient in the schools, the activities were not carried out in the schools, the children were not aware of the guidance services and the psychological counselors in the schools. Awareness should be raised about asylum seekers and immigrant students for the solution of the problems, not only the refugees and immigrants living in the problem, but also the staff, students and parents at the school. Guidance services in schools should be supported by different professions (social workers, psychologists) and school social service units should be established by following the paths for adaptation programs and solving problems.

Keywords: *Asylum seeker, immigrant, student, social exclusion, gangs.*

1. Giriş

Ekonomik, toplumsal, siyasal, sosyal sebeplerde bireylerin ya da toplulukların yaşam alanlarını değiştirmelerini göç olarak tanımlanır (TDK,2018). Türkiye ise konumu, sosyal ekonomik durumu itibariyle göç koridorunda yer almakta böylelikle hem göç alan hem göç veren bir yapı oluşturmaktadır. Sınır bölgelerinde yaşanan gelişmeler sonucunda son zamanlarda göç deneyimini daha sık yaşanmakta ve bu bağlamda göçe ve göç eden bireylere karşı farklı stratejiler geliştirme konusundaki ihtiyacın önemini deneyimleyerek görmüştür (Ünal, 2014, s. 68). Bu bağlamda göçler hem göç eden hem göç alan yer ve toplum açısından değişimin kapılarını aralamaktadır (Akıncı vd, 2015, s.60). Göç eden bireyler başlangıçta temel ihtiyaçlar olarak değerlendirilen beslenme, barınma, güvenlik gibi ihtiyaçlarının karşılanmasını beklemektedirler. Ancak daha sonradan karmaşık hale gelen diğer ihtiyaçlar; eğitim, entegrasyon, toplumsal ihtiyaçlar da beraberinde gelmektedir. Pek çok ihtiyacın karşılanması, göç eden bireylerin hak, sorumluluk ve fırsatlarının belirlenebilmesi açısından göç ettikleri ülkedeki statüler oldukça önem kazanmaktadır. Bu statüler, göçmen, mülteci, şartlı mülteci, sığınmacı ve geçici koruma şeklinde olabilmektedir (Tosun ve ark., 2018, s.2, Irmak ve ark., 2018).

Göçmen: Genel kabul görür bir tanımı olmamakla beraber göçmen, hiçbir zorlama ya da dayatma olmadan kişilerin kendi iradeleriyle yaşam koşullarını iyileştirmek, geliştirmek amacıyla yabancı bir ülkede bir yıldan daha uzun süredir yaşayan bireyi ifade etmektedir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2015, s. 22)

Mültecilik: Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korunmasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye verilen statüdür (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013:madde 61). Mülteci ve göçmen kavramları sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılıyor ve karıştırılıyor olsalar da aslında farklılıkları bulunmaktadır. Mülteciler zorunlu hallerle birlikte (eziyet, çatışma, savaş..) uluslararası koruma talep eden bireylerdir ve geri döndürülmeleri büyük sorunlar yaratabilmektedir. Göçmen bireyler için ise vatanından ayrılma durumu biraz daha keyfilik barındırabilmektedir.

Şartlı Mültecilik: Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korunmasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında şartlı mülteci statüsü verilir. Üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadar, şartlı

mültecinin Türkiye'de kalmasına izin verilir (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013:madde 62).

Sığınmacı: Avrupa devletleri sınırları dışında ortaya çıkan durumlar sebebiyle mülteci olabilme koşulları taşıdığını iddia ederek, üçüncü ülke arayışı içerisinde olan ve iltica etmek üzere Türkiye Cumhuriyeti devletinden uluslararası standartlarına uygun bir koruma beklentisinde olan yabancıdır (İnsan Hakları İzleme Komisyonu, 2010,s. 225).

Geçici Koruma: Belirli sebeplerle ülkesinden ayrılmak zorunda kalmış, ülkesine geri dönme imkânı olmayan, acil ve belirli bir süreliğine sınırlarımıza kitle ya da bireysel olarak gelen, uluslararası korunma başvurusu bireysel olarak değerlendirmeye alınması mümkün olmayan yabancı uyruklu kişilere sağlanan korumayı ifade eder (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Göç Politika ve Projeleri Dairesi Başkanlığı, 2016, s. 27). Geçici korunun önemli üç faktörü güvenli yerlere ulaşılmasına izin verilmesi, geri gönderme kuralının faaliyette olması ve temel insani ihtiyaçların karşılanıyor olmasıdır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2015, s. 20).

Sığınmacı ve Göçmenlerde Sosyal Dışlanma

Sığınmacı mülteci öğrencilerin sosyal dışlanmasını değerlendirecek olursak, onları içerisinde yaşadıkları ailenin sosyal dışlanmasından ayrı değerlendirmek mümkün gözükmemektedir. Aile içerisinde varlığını sürdüren çocuk, yetişkinlerin dışlanmasının etkisini doğrudan kendi üzerinde de hissedecektir. Bu açıdan kısa bir perspektifle genel dışlanma koşullarını değerlendirmek mantıklı olacaktır.

Adaletsizlik, güvenceye sahip olmama, ait olma hissinden yoksun olma kavramlarıyla ilişkili çok boyutlu kavramı sosyal dışlanma olarak tanımlayabiliriz. Sosyal dışlanma ekonomik, sosyal, siyasi, hukuki, kültürel, psikolojik boyutları olan tek bir bakış açısıyla açıklamanın mümkün olmadığı çok yönlü bir kavramdır. Sosyal dışlanma aktif bir süreç olup kişinin temel ihtiyaçlarına yetememesiyle baş gösteren toplumsal hayattan ve ritüellerden kopmasıyla devam eden bir süreçtir. Kapsam olarak kişi ya da belirli bir özelliğe sahip grupların izlenen yanlış ekonomik ve sosyal politikalar sonucu hayattan geri çekilmeleri ya da geri çekilmeye itilmeleri olarak da değerlendirilebilir. Bu süreçte kişiler sadece işsiz ya da yoksul oldukları için değil geleceğe dair çok düşük beklentilere sahip oldukları için de dışlanırlar (Sapancalı, 2005, s. 53-55). Suriye'de ve diğer pek çok ülkede meydana gelen büyük siyasi kriz ve yaptırımlar sonucu ülkelerini terk etmek zorunda kalan kişiler için de eğitimden sağlığa, çalışma haklarından, sosyal güvenliğe pek çok alanda sosyal dışlanma etkileri görülmektedir (Özil, 2016, s. 125). Uyum problemi ve toplumsal dışlanma sonucu ortaya birçok sorun çıkmaktadır. Sosyal ve ekonomik açıdan bakıldığında en çok göze çarpan sorun alanlarının dini yaklaşımlar, ibadet özgürlüğü, kültürel farklılıklar ve çeşitli kültürel davranışlar, günlük hayatta karşılaşılan olumsuz kalıp yargılar, dil farklılığı ve kendi etnik kökeninde olmayana karşı düşmanlık olarak gözükmektedir. Göçmenlerin hem kendilerini hem de misafir oldukları toplumu yakından ilgilendiren bir diğer konu da uyum sürecidir. Uyum sürecinde öne çıkan boyut sosyal, kültürel boyuttur ve kişilerin grupların ya da toplulukların sosyal, kültürel benzerliklerinden ve farklılıklarından beslenir (Yavuz, 2013, s. 610-622). Farklılıklara kolay uyum sağlayabilen bir grup olarak değerlendirilen kadın ve çocuk sığınmacıların Türkiye'de sayıca fazla olma durumları uyum açısından güçlü bir yön olarak değerlendirilebilir. Bunun dışında sınır illerine göç gerçekleştiren sığınmacı ve mültecilerin ortak bir etnik kökenden gelmeleri, akrabalık ilişkilerinin bulunması toplumsal uyumu kolaylaştıran bir diğer etmendir (Tunç, 2015, s. 45). Sosyal yaşama katılmayı sağlayan faktörlerden bir tanesinden yoksun olma durumu dolaylı olarak diğer alanları da etkilemekte bu durum bir domino taşı etkisiyle devam etmekte ve sosyal dışlanmayı pek çok alanda aynı anda hissettirmektedir (Tartanoğlu, 2010, s. 2).

Sosyal Dışlanmanın Sığınmacı ve Göçmen Öğrencilere Etkisi

Dil bilmeme sorunuyla başlayan zorluklar sığınmacılar için iş bulmayı zorlaştırmakta, iş bulamama yoksulluğu beraberinde getirmekte, yoksulluk sosyal dışlanmayı ve çocuklar için okullaşamama sorununu beraberinde getirir.

Okul, çocuğun sosyal hayata katılımını işlevsel hale getiren en önemli kurumlardan bir tanesidir. Çocuğun eğitim yaşamını devlet kurumlarınca tanınmış bir okulda devam ettirmesi beraberinde içinde yaşadığı ülkenin değer ve normlarını kavraması ve hayatına aktarabilmesi, yaşadığı toplumun hukuksal bakış açısını ve bu bakış açısına uygun bir tutum göstermesi gerekliliğini çocuğa kavratması açısından değerli bir faktördür. Ayrıca okulun, çocukların yasa dışı durumlara teşvik eden olaylardan uzaklaştırılması ve çocukların okul otoritesince kontrol ediliyor olması işlevleri de söz konusudur (Adak, 2009, s. 305).

Şimşek ve Şahin (2012) tarafından yapılan bir araştırmada; okulda şiddet ve zorbalık ile okulu bırakma arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Yapılan bir başka araştırmaya göre ise, eğitim beklentileri düşük olan çocukların çeteleşme riski yüksek olmaktadır. Benzer şekilde ailelerin çocuklarından akademik beklentilerinin düşüklüğü de çocukları çeteleşmeye iten bir unsurdur (Erdem ve ark., 2006) . Bu sonuçlar eğitimden uzaklaşmanın olumsuz sonuçlar doğurduğunu göstermektedir. Sığınmacı çocukların eğitimden uzaklaşmaları halinde yaşadıkları toplum ve insanlık için olumsuz sonuçlar doğurabileceği ve ciddi tehditler oluşturabileceği göz önünde bulundurulmalıdır (Seydi, 2014,s. 270).

Sığınmacı ve Göçmen Öğrencilerde Sosyal Dışlanmaya Bağlı Çeteleşme

Kamplardan ayrılarak şehirlerde yaşamaya başlayan sığınmacılar toplu bir halde kenar mahalle olarak adlandırılan, toplumdan ve aktif yaşamdan uzak kendi içlerinde bir hayat sürdürmektedirler. Toplumdan izole halde yaşam sürdürüyor olmaları uyum sürecinin yokuşa sürmekte ve güvenlik sorunlarına sebep olmaktadır. Bunun yanı sıra ekonomik açıdan kısıtlı kapasiteye sahip olmaları eğitimlerinin kesintiye uğramış olması ve dışlanmışlık hissini yoğun olarak hissediyor olmaları suç ve benzeri güvenlik tehditleri için zemin oluşturmaktadır (Orhan ve Gündoğan, 2015, s. 19). Çete kurma faaliyeti yaş grubuna özgü bir durum olarak değerlendirilmemekte daha çok ortak sorun ve kaderden beslenen aynı etnik köken ya da sosyal ekonomik düzeydeki kişilerin kendilerini daha güçlü hissedip diğer çete ya da gruplara karşı kendilerini savundukları suç potansiyeli taşıyan gruplardır (Duman, 2000,s. 25). Çetelerin etnik azınlık mensubu, sosyo-ekonomik açıdan düşük seviyede bulundukları, ortak savaş, çatışma ve şiddet yaşantılarını deneyimledikleri de göz önünde bulundurulacak olursa sığınmacı ve mülteci çocukların çeteleşme için büyük bir risk faktörü oluşturabileceği açıkça görülmektedir. Bu araştırma, sığınmacı ve mülteci öğrencilerin yaşadıkları ya da yaşamaları muhtemel olan sosyal dışlanma ve çeteleşme sorununu ortaya koymak ve sorunu okul sosyal hizmeti kapsamında değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

2. Yöntem

Araştırma, sığınmacı ve göçmen öğrencilerin sosyal dışlanma ve çeteleşme sorunlarını değerlendirmek amacıyla oluşturulmuş nitel bir çalışmadır. Nitel çalışmada keşif odaklı bir yöntem olan derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilerek farklı duygu düşünce ve bakış açılarının yansımalarını değerlendirmenin en etkin yoludur (Baş & Akturan, 2017, s. 113). Araştırma kapsamında Karabük İlinde bulunan Sığınmacı ve Göçmenlerle Dayanışma Deneği (SGDD), Karabük'te sığınmacı ve göçmenlerle yakından ilgilenen, ellerinde onlara ait bilgiler bulunduran, iletişim halinde olan ve onlarla birlikte çalışan bir Sivil Toplum Kuruluşudur. Bu nedenle araştırma kapsamına alınan öğrenciler SGDD ile ilişkili olan sığınmacı veya göçmen olarak yararlanan ve Karabük'te bir okula (ilköğretim, ortaöğretim, lise) devam etmekte olan 7-20 yaş aralığındaki öğrencilerdir. Bu özelliğe sahip 16 öğrenci araştırma kapsamına alınmış ve görüşme yapılmıştır. Görüşülen öğrenciler Afganistan, İran ve Irak uyruklu öğrencilerden oluşmaktadır. Görüşülen öğrencilerin, 3/4'ü 1 yıldan daha uzun süredir Türkiye'dedir. Bunların 1/4'i ilkokul, 2/3'ü ortaokul, geriye kalanlar ise lise 'de öğrenim görmektedir.

2.1. Veri Toplama Aracı ve Veri Toplama Süreci

Sığınmacı ve göçmen öğrencilerle yapılan görüşmeler ve yöneltilecek sorular için gerekli literatür taranarak yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur (Şeker & Aslan, 2014, s. 95-103).Görüşme formunun oluşturulması esnasında alanında uzman kişilerin de görüşleri ve geri

bildirimleri de göz önünde bulundurularak en uygun haline getirilmiştir. Görüşme formunda yer alan bazı sorular aşağıdaki gibidir;

1)Okul ortamına kendini ait hissetmediğin bir zaman oldu mu, olduysa bunu en çok ne zaman hissettin?

2)Öğretmenlerinle ve arkadaşlarınla yaşadığın sorunları hangi yolla çözmeyi tercih ediyorsun?

3)Sorun yaşadığında kimlerden destek alırsın, yanında kimler olsun istersin?

4)Her şey senin elinde olsaydı okulunla ve eğitiminle ilgili neyi değiştirirdin?

Yönlendirilen sorularla birlikte sığınmacı ve göçmen öğrencilerin kendilerini okul ortamına ait hissetmemelerine sebep olan unsurların belirlenmesi, okul sorunlarının çözülmesinde öğrencilerin izlediği yolun değerlendirilmesi, sorunların çözülmesi adına işlevsel yöntemlerin belirlenmesi ve okul ortamı ve arkadaş çevresine dair beklentisi belirlenerek eksikliklerin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Görüşmeler gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma 15.10.-31.11.2018 tarihleri arasında yapılmıştır. Görüşme sırasında edinilen bilgilerde kayıp yaşanmaması adına görüşmecilerin onayı alınarak ses kaydı alınmıştır. Görüşme esnasında görüşme yapılan öğrencilerin kendilerini rahat hissedebilecekleri ve rahat ifade edebilecekleri ortamlar tercih edilmiştir. Görüşme öncesinde gizlilik konusunda bilgi verilerek öğrencilerin gerçek düşüncelerini yansıtmalarını sağlamak amaçlanmıştır. Bu aşamada öğrencilere yönlendirici sorular yöneltmekten kaçınılmıştır.

2.2.Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Gerçekleştirilen nitel görüşmeler sonucunda, görüşmelerin içerikleri değerlendirilerek analiz edilmiştir. Analiz sırasında aşamalı olarak bazı yollar izlenmiştir. Bu aşamalar sırasıyla, görüşülen öğrencilerin kodlanması (Ç1,Ç2..), kodlama sonrasında görüşmelerde tekrar eden konu başlıkları üzerinden tüm verilen cevaplar incelenerek belli başlı dört tema oluşturulması, verilen kodlamalar ile temaların eşleştirilmesi ve bulgular üzerinden yorumlama yapılarak sonuçların elde edilmesi şeklindedir. Sığınmacı ve göçmen öğrencilerle yapılan görüşmeler görüşmeci bazında kodlanmış daha sonra sosyal dışlanma ve çeteleşme konusu başlığı altında temalaştırılarak görüşmelerden elde edilen bilgiler ışığında çocukların görüşme esnasında kullandıkları ifadelerin doğrudan kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Temalar ve temaların altında toplanan kodlamalar tekrardan gözden geçirilerek güvenilirliğin sağlanması amaçlanmıştır. Araştırma sonunda daha önceden konuyla ilgili yapılan benzer çalışmalara ilişkin değerlendirmelere de yer verilerek araştırma desteklenmiştir.

3. Bulgular

Sığınmacı ve göçmen öğrencilerin anlatılarının analiz edilmesi sonucunda sığınmacı ve göçmen öğrencilerin Türkiye'ye gelmelerine ilişkin algıları, uyum sorunu ve arkadaş/öğretmen ilişkileri, hayaller ve beklentiler gibi anlam birimleri bir araya getirilerek dört tema oluşturulmuştur.

3.1. Sığınmacı ve Mülteci Öğrencilerin Türkiye'ye Gelmelerine İlişkin Algıları

Göç eden bireylerin göç ettikleri yerlere ilişkin beklentileri geldikleri yerden daha iyi konumda olması bilinen bir gerçektir. Kişilerin beklentilerinin karşılanıyor olması uyum açısından destekleyici bir faktör olarak değerlendirilebilir. Görüşmeler gösteriyor ki çocukların çoğu Türkiye'de olmanın pozitif yanlarını kısaca; eğitim, güvenlik ve özgürlük olarak değerlendirmekte negatif yanlarını ise geleceğe yönelik belirsizlik, maddi imkanlardaki değişiklik, arkadaş edinememe, aile üyelerinden uzakta olma olarak değerlendirmektedirler.

"Aslında ABD'ye gitmek istiyorum, pilot olmayı hedefliyorum. Burada da hedeflerimi gerçekleştirme ihtimalim var burada da eğitim oldukça iyi"(Ç1).

"Afganistan'da olsaydım evlenecektim, burada özgürüm okula devam ediyorum ve istediğim saatte dışarıda olabiliyorum kimseye bir şey olmuyor, ama burada da bir belirsizlik var gelecekte ne olacak bilmiyorum kimse bize yol göstermiyor, ilgilenmiyor" (Ç2).

"Burada arkadaşlarımla sokakta oynayabiliyorum ve okula gidebiliyorum bu İran'da yapamadığım bir şeydi." (Ç4).

Ç1 ve Ç2 ve Ç4'de görüldüğü gibi sığınmacı ve göçmen öğrencilerin diğer bütün öğrencilerde olduğu gibi geleceğe yönelik genel beklentileri, hayalleri ve meslek beklentileri bulunmaktadır. Geldikleri ülkelere göre Türkiye'yi güvenlik ve özgürlükler açısından daha olumlu değerlendirseler de akademik anlamda yönlendirilmiyor olmaları ve eğitimcilerin sığınmacı göçmen öğrencilere yönelik görmezden gelen, yok sayan tutumları öğrencileri bir boşluğa sürüklemektedir. Yönlendirme eksikliği öğrencileri belirsizliğe ve kayıp nesil olmaya sürüklemektedir.

"Babam ve erkek kardeşim Almanya'dalar onlarla aramızda çok mesafe var. Biz gidemiyoruz onlar da gelemiyor"(Ç5).

"*İran'dayken çok paramız vardı annem ve babam çalışmıyordu. Villamız ve arabamız vardı. Burda annem de babam da çalışmak zorunda bu durum beni çok üzüyor."(Ç16).*

Dikkat çeken bir başka unsur ise Ç5 ve Ç16'nın söylemlerinde anlaşılacağı üzere aile bireylerinden uzakta olmak, aile bireyleriyle tekrar bir araya gelmenin aşılması zor prosedürlere bağlı olması ve eski yaşam koşullarıyla yeni yaşam koşullarının örtüşmemesi büyük kaygı ve üzüntü yaşanmasına geçmişe özlem duyulmasına sebep olmaktadır.

3.2. Uyum Sorunu ve Öğretmen ve Arkadaş İlişkileri

Uyum sorununa neden olan sebepler genel olarak Türkçe bilmeme, alfabe farklılığı, kültürler arası yaşantı farklılıkları olarak gözükmektedir. Arkadaşlar ve öğretmenlerle ilişkilere gelindiğinde ise yine dil bilmeme probleminden kaynaklanan iletişim eksikliği ve akranların yabancı uyruklu öğrencilere bakış açısından kaynaklanan sorunlar, önemsenmeme hissi ve ayrımcılık yer almaktadır.16 sığınmacı/göçmen öğrenciden dördünün sadece soydaşlarıyla ya da yabancı uyruklu öğrencilerle arkadaşlık ettiği görülmüştür. Görüşmelere ilişkin ifadeler şöyledir;

" İlk geldiğimde hem dili hem de alfabeyi bilmediğim için zorlanmıştım"(Ç1).

"Yeni geldiğim zamanlarda bana bir şeyler söyle deyip tekrar etmemi istiyorlardı. Küfür söyletip gülüyorlardı. Çok zor zamanlardı."(Ç10).

"Türkçe bilmediğim zamanlarda arkadaş edinmekte zorlandım ama sonradan konuşmaya başlayınca arkadaşlarım arttı."(Ç11).

" Ailemden uzak olmam ve dil bilmemem büyük bir sorundu ama Türkçe öğrendikten sonra daha az sorun yaşadım."(Ç15).

Anlaşıldığı gibi dil probleminin uyum konusunda önemli bir kriter olduğunu Ç1,Ç10,Ç11 ve Ç15 dile getirmektedir. Dil öğrenmeyle birlikte, arkadaş edinme, sosyalleşme ve sorun çözme ve sorunları ifade edebilme yeteneğinde gelişmekte ve uyumu kolaylaştırmaktadır.

" *Sürekli neden geldiniz, nasıl geldiniz diye soruyorlar bu durumdan artık bıktım."(Ç4)*

"Okulda arkadaşlarım burada olmaya hakkım olmadığını söylüyorlar."(Ç7).

"Başlarda kimse benimle konuşmadı. Dokunduğum eşyalara pis diyerek dokunmuyorlardı."(Ç13).

"Arkadaşlarım zaman zaman bana vuruyorlardı. Canım acımadığı zaman öğretmene şikayet etmiyorum, zaten çok acımıyor canım."(Ç16).

Katılımcılar okul ortamında arkadaşları tarafından dışlanmakta ve örseleyici tutum ve davranışlara maruz kalmaktadır. Toplumun büyük bir kısmının yabancı uyruklu bireylere karşı önyargılı olması ve bilgi eksikleri bu hususta tetikleyici unsur olmaktadır.

"Dersi anlamadığımda öğretmenime tekrar soruyorum ama anlatmıyor, yüksek not aldığımda ise 'Bu bile yüksek not almış.' diyorlar."(Ç12).

"Okulda dışlandığımı hissediyorum. Türk arkadaşlarımla derslerle ilgili daha çok şey konuşuyorlar. Bize ise siz zaten geçiyorsunuz diyorlar."(Ç2).

Göç deneyimi yaşayan çocuklarda yaşanılan ülkeye ait hissedememe, kullanılan dili bilmeme, eski yaşam koşullarından farklı bir yaşam sürme durumunda kalınmasından dolayı stres faktörleri artmakta pek çok alanda kendini gösteren kısıtlılıklar (sosyal, ekonomik) uyumu zorlaştırmaktadır (Gencer, 2017, s. 849). Araştırma sonucunda öğrencilerin okul sistemi ve diğer destek sistemlerince görmezden gelinmesi sonucu gerek arkadaşları gerekse öğretmenler tarafından dışlandığını göstermektedir. 7-11 yaş arasında bulunan dört sığınmacı ve göçmen çocuk yapılan görüşmelerde daha büyük çocuklara kıyasla okul ortamından, arkadaşlarından ve öğretmenlerinin davranışlarından daha memnun oldukları, uyum sağlamakta herhangi bir problem yaşamadıkları gözlenmiştir. Bu durum okula devam eden çocuklarda yaşın düştükçe uyumun kolaylaştığını yaşın büyüdükçe uyumun zorlaştığını göstermektedir. Ancak Kaya ve Akgün (2016, s. 1313-1319) okul öncesi eğitimine devam eden çocuklarla yürüttüğü çalışmasında beş-altı yaş grubu çocukların dört yaşındaki çocuklara göre uyum puanlarının daha yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Görüldüğü gibi Ç2 ve Ç12 okul ortamında öğretmenleri tarafından gerekli özeni ve önemi hissedememekte akademik başarılarının ya da başarısızlıklarının öğretmenlerinde bir yansıma bulamadıklarını belirtmişlerdir. Hatta başarılarının bile örseleyici, aşağılayıcı bir tepki aldığını bu durumun onların da derslere ve okul ortamına tepkisizliğe, boşvermişliğe sürüklediği görülmüştür.

Bulgulardaki farklılıklar değerlendirilecek olunursa sığınmacı ve göçmen öğrencilerde küçük yaş grubunda büyük yaş grubuna oranla sınıf ortamında ön yargı ve etiketleyici tutumun daha az olmasından kaynaklı uyumun daha kolay gerçekleşmektedir. Okul öncesi dönemde ise anne ile kurulan yoğun bağın okul ile birlikte öğretmen ve arkadaş eksenine yönelmesiyle uyumun artan yaşla birlikte daha kolay olduğu söylenebilir.

3.3. Karşılaşılan Sorunları Çözmeye Yönelik Yöntemler

Görüşmelerde öğrencilerin çoğunun sorunlarını genelde susarak çözdükleri okulda görevli öğretmen, müdür, müdür yardımcısı ya da arkadaşına bilgi vererek çözmeye çalıştığı bilgisi edinilmesine rağmen 16 öğrenciden sadece ikisinin sosyal ve okul içi problemleri çözmek için başvurabileceği rehber öğretmeninin varlığından haberdar olduğu bilgisi edinilmiştir.

"*Sorun yaşadığımda susuyorum ve kimseye bir şey söylemiyorum. Çünkü haklı da olsam yabancı olduğum için suçlu bulunacağımı biliyorum."(Ç3).*

" *Okulda kimsenin beni anlayabileceğini düşünmüyorum. O yüzden sorunlarımı sadece ailemle paylaşıyorum."(Ç13).*

Katılımcı Ç3 ve Ç13'ün de ifade ettikleri gibi sığınmacı ve göçmen öğrencilerin öğretmenleri ve okul idaresince yeteri kadar desteklenmemelerinden ya da kendi haklarının farkında olmamaktan kaynaklanan sebeplerden dolayı öğrenilmiş çaresizlikle birlikte karşılaştıkları sorunlara karşı tepkisiz, duyarsız kaldıkları görülmektedir.

"*Kavga başladığında ya da bana küfrettiklerinde ben de bana yaptıklarının aynısını onlara yapıyorum. Öğretmenlere şikayet etmiyorum ama arkadaşlarımdan destek alıyorum."(Ç9).*

"*Tartışma çıktığında bana vururlarsa ben de onlara vuruyorum. Bazen arkadaşlarımı da çağırıyorum."(Ç10).*

" Okulda şiddete uğradığım zaman ya da kavga ettiğim zamanlarda öğretmenime ya da müdüre giderek durumu anlatırım."(Ç8).

Sığınmacı 83 öğrenciyle yürütülen bir çalışmada çocukların rehberlik servislerinden yararlanma durumları irdelenmiş ve %34,6'sının kesinlikle yararlanmadığı %21'inin yararlanmadığı ve %7,4'ünün de bir fikri olmadığı görülmüştür (Tosun ve ark., 2018).

Uyumla ilgili sorunların doğru tespit edilebilmesi ve programların belirlenebilmesi için sadece hedef kitle olan sığınmacı mülteci çocuklar değil ailelerin de fikri alınmalı uyum sorunu aile ve çevre sistemiyle birlikte değerlendirilmeli, önleyici, koruyucu hizmetler geliştirilmelidir (Uluocak, 2009:36; Sakız, 2016:65-81). Konuyla ilgili pek çok paydaş kurum (MEB, AÇSHB ve STK'lar) bir araya gelerek oluşan mağduriyetleri gidermeli ve oluşması muhtemel sorunları tespit etmeli ve öncesinde müdahale ederek çocukların iyilik hallerini korumalı ve sürdürülmelidir.

Karşılaştıkları sorunlarla tek başına baş etmek zorunda hisseden katılımcılar, kendi geliştirdikleri çözüm yolları izlemek durumunda kalmaktadır. Okullarda destek alabilecekleri görevlilerden çoğunlukla haberdar olmayan sığınmacı ve göçmenler yanlış çözüm yolları tercih edebilmekte ve sosyal dışlanmanın derinleşmesine sebep olabilmektedirler.

3.4. Hayaller ve Beklentiler

Sığınmacı ve göçmen öğrencilere bu bölümde mucize soruları yöneltilerek hayal ettikleri okul ortamı ve hayal ettikleri hayatlar üzerinden sorunlar tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda çocukların söylemleri şu şekildedir:

Ç1:*"Benim gibi yabancı uyruklu öğrencilere yardımcı olan bir okul olsun isterdim."(Ç1).*

Ç3:"*Okulu ve kuralları tanıtan birileri olsun isterdim. Okulda daha çok resim yapabileceğimiz alanlar olsun isterdim."(Ç3)*

Farklı ülkelerdeki eğitim sistemlerine dahil olmuş katılımcılar, Türkiye'de gerekli yönlendirme ve bilgilendirme programına alınmadıklarını ortaya koymaktadırlar. Bilinmez ve belirsizlik bu süreçte sığınmacı ve göçmen öğrencileri yol haritasız bırakmakta ve kaygılandırmaktadır.

"İleride aktör olmak istiyorum. Okulda tiyatro kulüpleri olsaydı kendimi eğitebilirdim."(Ç8)

"*Diş hekimi olmak istiyorum ama beni sadece meslek lisesi kabul etti. Anadolu Lisesi'nde okumak isterdim."(Ç11).*

Türkiye'deki eğitim sistemine dahil olma sürecinde ya da dahil olduktan sonra öğrencilerin geleceğe dair hedef ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirme yapılmaması öğrencilerde memnuniyetsizlik yaratmaktadır. Okul içi olumsuz faktörlerin ve okul dışındaki ekonomik, sosyal dışlanmanın sığınmacı ve göçmen öğrencilerde geleceğe ve şimdiye yönelik negatif algı oluşturduğu sosyal adalet algısını sarsarak eğitim hayatlarından uzaklaşmaya neden olduğunu söylemek mümkündür. Bu durum çocuklar için gerek yönlendirme eksikliği gerekse akranların yarattığı negatif algının getirisi olarak gelecek adına bir rota oluşturamamalarının ve kayıp bir nesle dönüşmelerinin kapılarını aralamaktadır.

"Kendi dilimde eğitim almak ve diğer öğrenciler de beni sevsin isterdim. Burada geleceğim belirsiz bu beni tedirgin ediyor."(Ç4).

"Okulda benimle dalga geçtikleri zamanları herkesin aklından silmek isterdim ve amcamla hayatımı değiştirmek isterdim çünkü orda hayat şartları çok güzel."(Ç2).

"*Kötüler de iyi olsunlar istiyorum ve kantin daha ucuz olsun daha fazla çikolata yiyebileyim."(Ç10).*

"*Beden eğitimi dersinden bile 65 aldığım oluyor. Hocalar bize yabancıyız diye farklı davranıyorlar. Ayrımcılık yapmasınlar istiyorum."(Ç13).*

Yaş grubu daha yüksek olan sığınmacı ve göçmen öğrencilerde sosyal dışlanmaya bakıldığında; öğretmenler tarafından gerçekleştirilen dışlama çoğunlukla görmezden gelme, yabancı öğrencilere duyarsızlık ve öğrenciden akademik beklentinin olmamasından kaynaklanan gerekli destekleri sağlanmaması olarak ortaya çıkmaktadır. Dağ 'ın (2016) yapmış olduğu farklı alanlarda dışlanmanın çocukların başarı durumları ve geleceğe yönelik beklentilerine etkisini incelediği çalışmasında, sosyal ve diğer dışlanma türlerinin çocukların eğitimde eşitlik ilkesini olumsuz etkilediği ve sıkça okuldan uzaklaşmalarına sebep olduğu vurgulanmıştır.

Eğitime yeterince katılım sağlayamayan sığınmacı ve göçmen çocukların çeşitli risklere daha açık oldukları bilinmektedir. Sosyal dışlanma uyum problemini güçleştirmekte bu durum ise suç eğilimini kaçınılmaz bir hale getirmektedir. Her sığınmacı ya da göçmen suç işleme potansiyeli taşımasa da giderek artan oranlarda suça yöneldikleri görülmektedir. Bu hususta daha yüksek risk faktörü barındıran grup ise genç göçmen ve sığınmacılardır (Karasu, 2018, s. 59-65). Çalışmada sosyal dışlanmaya bağlı çeteleşme penceresinden bakıldığında ise sığınmacı ve göçmenlerin illerin nüfuslarına oranla belirli sayı sınırlamalar ve kotalar doğrultusunda yönlendirildiği ve Karabük ilinde diğer illere oranla sığınmacı ve göçmen yoğunluğunun çok az olması sebebiyle çeteleşme sorununa ilişkin bulgulara çok az derecede rastlanmıştır. 16 öğrenci ile yapılan nitel görüşme kapsamında yalnızca iki sığınmacı ve mülteci öğrencide şiddet ve suç teşkil edebilecek davranış şekli gözlemlenmiş ve bu davranışları ile ilgili olarak arkadaşlarını da teşvik etmeye çalıştığı belirtilmiştir.

Öğrencilerin dışlanma sorunu, Türk öğrencilerin sığınmacı ve göçmen öğrencilerin hak ve fırsatlarından haberdar olmamasından kaynaklanan zaman zaman zorbalığa dayanan tutum ve davranışlarıyla gün yüzüne çıkmaktadır. Bu tarz davranışlar sığınmacı ve göçmen öğrencileri okula devam etmekten uzaklaştırmakta ve okullaşmanın önüne geçilmesine sebep olmaktadır. Katılımcıların okula dair gelecek beklentisi, yaşıtlarının örseleyici tavırlarına maruz kalmamak, öğretmenlerinin daha eşit ve demokratik davranması kısaca okul ortamından uzaklaşmalarını sağlayan kötü yaşam deneyimlerinin son bulması olarak düşünülmektedir.

4.Sonuç

Araştırma, sığınmacı ve göçmen öğrencilerin sosyal dışlanma ve çeteleşme durumlarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Sığınmacı ve göçmen öğrencilerin okula uyum süreciyle ilgili okuldaki öğretmenler ya da diğer personeller tarafından kolaylaştırıcı, adaptasyonlarını artırıcı hiçbir faaliyette bulunmadıkları, dil öğrenme ve diğer öğrencilerle iletişim ve davranışlarını düzenleme adına bir uyum programı oluşturma ihtiyacı duyulmamaktadır. Okullarda öğrencilerin neredeyse hiçbiri psikolojik danışmandan haberdar değil, daha önce hiç iletişime geçmemiş ve destek almamıştır.

Sonuç olarak, sorunların çözüme kavuşması için okullardaki psikolojik danışmanlık servisleri daha aktif çalışmalıdır. Diğer profesyonel meslek elemanları (özellikle okul sosyal hizmet uzmanları) da okullarda bulunan rehberlik servislerine dahil edilmeli, sadece sorunu yaşayana yönelik çalışmalar değil, sorunun yaşanmasına sebebiyet veren çevresel faktör ve kişilerle ortaklaşa bir çalışma yürütülmesi gerekmektedir. Bu bağlamda okul sosyal hizmeti ülke genelinde okullarda uygulamaya konularak okul ortamının analizi yapılarak oluşması muhtemel risk faktörlerinin de önüne geçilebilir.

Kaynaklar

Adak, N. (2009). Sosyal Problemler Sosyolojisi: Dünyadan ve Türkiye'den Örnekler. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Akıncı, B., Nergiz, A., Gedik, E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. Göç Araştırmaları Dergisi, Cilt:1, Sayı 2, s.58-83.

Baş, T., & Akturan, U. (2017). Sosyal Bilimlerde Bilgisayar Destekli Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Dağ, A. (2016). Eğitimde Sosyal Dışlanma ve Sosyal Hizmet. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi , Cilt:4, Sayı:23, s.467-480.

Duman, N., (2000). Ankara Liselerinde Çeteye Katılma Potansiyeli Olan Öğrenci Grupları ve Okul Sosyal Hizmeti. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Erdem, G., Eke, C.Y., Ögel, K., Taner, S.. (2006). Lise Öğrencilerinde Arkadaş Özellikleri Ve Madde Kullanımı. Bağımlılık Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 3, s:111-116.

Gencer, T. E. (2017). Göç ve Eğitim İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme:Suriyeli Çocukların Eğitim Gereksinimi ve Okullaşma Süreçlerinde Karşılaştıkları Güçlükler. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi ,Cilt:10, Sayı:54, 838-852.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Göç Politika ve Projeleri Dairesi Başkanlığı. (2016). Türkiye Göç Raporu. Ankara: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2015). Türkiye ve Göç. Ankara: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları.

Irmak, C., Bilginer, R. ve Çetin, T. (2018). Iraklı Türkmen Öğrencilerin Göç Kavramına Yönelik Düşünceleri. Anadolu Kültürel Araştırmaları Dergisi, 2 (3), 87-101.

İnsan Hakları İzleme Komisyonu Raporu. (2010). İnsan Hakları Işığında Mülteciler, Sığınmacılar Ve Yasadışı Göçmenlerin Sorunları. Ankara: TBMM basımevi.225

Karasu, M. A. (2018). Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacışarın Neden Oldukları Güvenlik Riskleri. Hacettepe Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , Cilt:36, Sayı:2, s. 51-73.

Kaya, Ö. S., & Akgün, E. (2016). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Okula Uyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Elementary Education Online , Cilt:15, sayı:4, 1311-1324.

Özil, H. (2016). Kentin Yeni Misafirleri Suriyeliler. Marmara İletişim Dergisi. Sayı 23,125-128.

Sakız, H. (2016). Göçmen Çocuklar ve Okul Kültürleri: Bütünleştirme Önerisi. Göç Dergisi. Cilt:3, Sayı:1, s. 65-1.

Sapancalı, F. (2005). Avrupa Birliği'nde Sosyal Dışlanma ve Mücadele Yöntemleri. Çalışma ve Toplum Dergisi. Sayı3,53-56.

Seydi, A. (2014). Türkiye'nin Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorununun Çözümüne Yönelik İzlediği Politikalar. SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı31, 270-294.

Şeker, B. D., & Aslan, Z. (2014). Eğitim Sürecinde Mülteci Çocuklar Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi , Cilt:8, Sayı:1, 86-105.

Şimşek, H. ve Şahin, S. (2012). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Okulu Bırakma Eğilimi ve Nedenleri (Şanlıurfa İli Örneği). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(2), 41-72.

Tartanoğlu, Ş.(2010). Sosyal Dışlanma: Küreselleşme Perspektifinden Bir Kavramlaştırma Çabası. Web: http://dergipark.gov.tr/download/article-file/101257 04.11.2018.

TDK. (2018) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid= TDK.GTS.55dc1e2be19586.57137973n, 21.10.2018.

Tosun, A., Yorulmaz, A., Tekin, İ., Yıldız, K. (2018). Mülteci Öğrencilerin Eğitim Sorunları Eğitim ve Din Eğitiminden Beklentileri Eskişehir Örneği. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , Cilt:19, Sayı:1, 107-133.

Tunç, A. (2015). Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme, Tesam Akademi Dergisi, Sayı 2,Cilt 2, 42-45.

Uluocak, G. (2009). İç Göç Yaşamış ve Yaşamamış Çocukların Okulda Uyumu. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi. 26:36-42.

Ünal, S. (2014). Türkiye'nin Beklenmedik Konukları Öteki Bağlamında Yabancı Mülteci ve Göçmen Deneyimi. Journal of World Turks ,Cilt:6, Sayı:3, 65-89.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. (2013).T.C.Resmi Gazete,6458,04.04.2013.

Yavuz, S. (2013),"Göç, Entegrasyon ve Din: Avrupa'da Yaşayan Türkler Bağlamında Bir Değerlendirme", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 6, Sayı 26, 610-622.

Research Article

Sığınmacı ve Göçmen Öğrencilerde Sosyal Dışlanma Ve Çeteleşme

Social Exclusion And Gangs in Asylum Seeker And Immigrant Students

Ali Fuat ERSOY	Nilay TURAN
Prof.Dr. Karabük Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi afuatersoy@gmail.com	Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi nilayturan14@gmail.com https://orcid.org/0000-0002-6129-6138

EXTENSIVE SUMMARY

Economic, social, political, social reasons that change the living space of individuals or communities are defined as migration. The position of Turkey, located in the social economic situation in the migration corridors so as to create a structure that is both immigration and emigration. As a result of the developments in the border regions, the experience of migration has been experienced more frequently and in this context, it has experienced the importance of the need for developing different strategies against migrants and migrants. Immigrants expect initial needs such as nutrition, shelter and security, which are considered as basic needs. However, there are other needs that are complicated later; education, integration, social needs come along. In order to meet the many needs and to determine the rights, responsibilities and opportunities of the immigrants, the status in the country they emigrate is gaining importance. These statuses can be in the form of migrants, refugees, conditional refugees, asylum seekers and temporary protection.

When the social exclusion of asylum-seeker refugee students is evaluated, it is not possible to evaluate them separately from the social exclusion of the family in which they live. The child who lives within the family will feel the effect of the exclusion of adults directly on his / her own. In this respect, it would be reasonable to evaluate the general exclusion conditions with a brief perspective.

We can describe the multi-dimensional concept of social injustice as injustice, lack of security, lack of sense of belonging. Social exclusion is a multi-faceted concept in which it is impossible to explain from a single point of view with economic, social, political, legal, cultural and psychological dimensions. Social exclusion is an active process and it is a process that continues with the breaking up of social life and rituals that are not enough for the basic needs of the person. It can also be considered as the scope of withdrawal of people or withdrawal from the life as a result of incorrect economic and social policies. In this process, people are excluded not only because they are unemployed or poor but also because they have very low expectations for the future. Social exclusion effects are observed in many areas of education, health, labor rights and social security for those who have to leave their country due to the major political crises and sanctions in Syria and many other countries. Considered as a group that can easily adapt to the differences of women and children asylum seekers outnumber situation in Turkey is regarded as a strong aspect of compliance. Apart from this, asylum-seekers and refugees who migrate to the border provinces come from a common ethnic background, the presence of kinship relations is another factor that facilitates social cohesion. The lack of one of the factors contributing to social life indirectly affects other areas, and this situation continues with a domino effect and makes social exclusion felt in many areas at the same time. Difficulties starting with the problem of not knowing the language makes it difficult to find jobs for the asylum seekers, bringing poverty to work without poverty, and the problem of poverty and social exclusion.

The school is one of the most important institutions that make the child's participation in social life functional. It is a valuable factor for the child to understand the values and norms of the country in which he / she lives, and to give a legal attitude to the society in which he / she lives, and to show an attitude in accordance with this perspective. In addition, the school has the function of removing children from incidents that promote illegal situations and controlling children by school authority.

These results indicate that withdrawal from education has negative consequences. It should be kept in mind that if refugee children are away from education, they can have negative consequences for the society and humanity they live in and create serious threats. Asylum-seekers who have left the camps and live in cities live a life in society, which is called as edge neighborhood. The fact that they are living in isolation from the community causes the adaptation process to be on the uphill and cause security problems. In addition, the fact that they have economically limited capacity, their education is interrupted and their feeling of exclusion feel intensely constitutes the basis for crime and similar security threats. The gang set-up activity is not considered to be specific to the age group, but rather is the group with the potential for crime that people in the same ethnicity or social economic level, who are fed up with common problems and fate, feel themselves more powerful and defend themselves against other gangs or groups. It is obvious that asylum seekers and refugee children may constitute a big risk factor for gangs if they are members of ethnic minorities, socio-economically low level, and experiences of common war, conflict and violence.

The study is a qualitative study designed to evaluate the problems of social exclusion and gangs of asylum seekers and immigrant students. In the qualitative study, in-depth interviews, a method of discovery-oriented, is the most effective way of evaluating the reflections of different emotion thoughts and perspectives. The Association for Solidarity with Asylum Seekers and Migrants in Karabük Province (SGDD) is a non-governmental organization closely involved with asylum seekers and migrants in Karabük, keeping in touch, and communicating with them. For this reason, the students included in the study are 7-20 year olds who are benefiting from asylum seekers or migrants who are related to SGDD and who are attending a school in Karabük (primary, secondary, high school). 16 students with this characteristic were included in the study and interviewed. The students interviewed consist of students from Afghanistan, Iran and Iraq. Interviewed students, 3/4 is longer than 1 year is Turkey. 1/4 of them are in primary school, 2/3 of them are in secondary school and the remaining ones are in high school. For the interviews conducted with asylum-seekers and immigrant students, a semi-structured interview form was formed by scanning the required field for the questions. During the formation of the interview form, it has been turned into the best by taking into consideration the opinions and feedback of the experts. Some questions in the interview form are as follows;

1) When did you feel that you didn't feel that you belonged to the school environment, when did you feel it the most?

2) How do you prefer to solve problems with your teachers and friends?

3) Who do you want to support when you have problems?

4) If everything was in your hands, what would you change about your school and your education?

The interviews were conducted on a voluntary basis. The research was conducted between 15.10 and 31.11.2018. In order to prevent any loss in the information acquired during the interview, audio recording was obtained with the consent of the interviewers. During the interview, the places where the interviewed students were able to feel comfortable and comfortable were preferred.

Some of the findings of the interview can be listed as follows:

“ My father and brother are in Germany. They're too far away. We can't go, they can't come” (Ç5).

“We had a lot of money in Iran, and my parents didn't work. We had a villa and a car. My mother and my father have to work. I feel very sorry about this situation” (Ç16).

Another striking point is that in the discourses of Ç5 and Ç16, being away from family members, being connected to difficult procedures to overcome reuniting with family members and not living with the new living conditions coincide with the old life conditions cause great anxiety and sadness.

“When I don't understand the lesson, I ask my teacher again, but they don't, and when I get a high grade, they say, This is a high mark.” (Ç12).

“ I feel excluded at school. My teachers are talking more about lessons with my Turkish friends. They say us that you are already passing.”(Ç2).

As can be seen, Ç2 and Ç12 stated that they could not find a reflection in their teachers' academic achievement or failures in their school environment. In fact, even the success of their response to a traumatic, humiliating response to this situation, and the environment of the school environment, the lack of response, has been seen to have dragged. As a result of the research, it is shown that the students are excluded by their friends and teachers as a result of being ignored by the school system and other support systems. In the interviews with four asylum seekers and migrant children aged 7-11 years, it was observed that they were more satisfied with the behavior of their school environment, their friends and teachers compared to older children, and that they did not experience any problems in adapting. This shows that adaptation is easier for children attending school and that adaptation becomes more difficult as age increases.

“I want bad people to be good and canteen is cheaper, so I can eat more chocolate.” (Ç10).

“I get 65 from the physical education course. Teachers act differently because we're strangers. I want them to be discriminatory.”(Ç13).

In a study that examined the effect of children on their success and their expectations for the future, it was emphasized that social and other exclusion types adversely affect the principle of equality in education of children and often cause them to move away from school.

It is known that asylum seekers and migrant children who do not have enough participation in education are more vulnerable to various risks. The social exclusion makes the adaptation problem difficult, which makes the crime tendency inevitable. Although every asylum-seeker or migrant has no potential to commit a crime, it appears that they are increasingly turning to crime. The group with higher risk factors is young migrants and asylum seekers.

In spite of these problems in the school environment, there is no need for facilitating adaptation of teachers and other personnel in the school regarding the adaptation process of asylum-seekers and immigrant students, and there is no need to establish an adaptation program for language learning and communication with other students and organizing their behaviors. Nearly none of the students in schools are aware of psychological counseling, they have never contacted or received support.

As a result, psychological counseling services in schools should work more actively in order to solve the problems. Other professional professionals (especially school social workers) should also be included in the guidance services provided in schools, not only the work towards the problem, but also the environmental factors and people (Turkish students, foreign students, parents, teachers and administrative staff) who cause problems. A study should be carried out. In this context, school social work can be implemented in schools throughout the country and the risk factors that may be formed by analyzing the school environment can be prevented.